

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7MCdo/5/2013
Identifikačné číslo spisu:	9013899353
Dátum vydania rozhodnutia:	21.01.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Ladislav Górász
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:9013899353.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov: 1. J. G., rod. č. XX-XX-XX/XXX, bytom S., 2. J. G., rod. č. XX-XX-XX/XXXX, bytom M., 3. P., zastúpených JUDr. Marcelom Kohútom, advokátom so sídlom v Poprade, Námestie sv. Egídia 95, proti odporcovi: Slovenské združenie telesnej kultúry so sídlom v Bratislave, Junácka 6, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ktorá vec bola vedená na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 8 C 213/2003, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 29. októbra 2012, sp. zn. 7 Co 94/2012 a uzneseniu Okresného súdu Poprad z 18. mája 2012, sp. zn. 8 C 213/2003-749, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Prešove z 29. októbra 2012, sp. zn. 7 Co 94/2012 a uznesenie Okresného súdu Poprad z 18. mája 2012, č. k. 8 C 213/2003-749 z r u š u j a vec vracia Okresnému súdu Poprad na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Poprad (ďalej len „súd prvého stupňa“) uznesením z 18. mája 2012, č. k. 8 C 213/2003-749 (vydaným po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej) rozhodol o trovách konania tak, že odporcovi uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľom 1/ až 883/, na účet ich zástupcu v banke, do troch dní od právoplatnosti uznesenia náhradu trov konania v sume 263 443,30 € (vo výroku svojho rozhodnutia uviedol, že s uvedenej sumy predstavuje suma 86,30 € náhradu za súdny poplatok a suma 263 357,- € náhradu trov právneho zastúpenia navrhovateľov). O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol tak, že odporca nemá právo na ich náhradu. V odôvodnení svojho uznesenia uviedol, že o náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. Navrhovatelia mali vo veci plný úspech, je preto dôvodné, aby im súd priznal náhradu rov konania v plnej výške. Pri určení rozsahu náhrady trov z titulu odmeny zástupcu navrhovateľov vychádzal z ustanovení § 11 ods. 1, § 13 ods. 2 a § 14 ods. 1, ods. 5 písm. b/ vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) a jej výšku ustálil sumou 205 028,18 €, ku ktorej dospel tak, že odmenu zástupcu navrhovateľov ustálenú vo výške 464,39 €, zníženú o 50 % podľa § 13 ods. 3 vyhlášky, vynásobil počtom navrhovateľov. Podľa súdu prvého stupňa k odmene advokáta ešte prislúcha podľa § 16 ods. 3 vyhlášky aj režijný paušál v celkovej výške 58 198,53

€, ku ktorej sume dospel tak, že paušálne náhrady (5 x 7,21 € za rok 2010, 3 x 7,41 € za rok 2011 a 1 x 7,63 € za rok 2012) tiež vynásobil počtom navrhovateľov. K takto určenej odmene a paušálnej náhrade pripočítal ešte náhradu cestovných výdavkov a náhradu za stratu času v sume 29,28 €, resp. 76,26 € a zaplatený súdny poplatok 86,30 €.

Proti tomuto uzneseniu súdu prvého stupňa odporca podal odvolanie. V opravnom prostriedku, okrem spochybnenia niektorých procesných úkonov zástupcu navrhovateľov a námietky, že na danú vec bolo možné aplikovať ustanovenie § 150 ods. 1 O.s.p., tiež uviedol: „Okrem vyššie uvedeného tvrdíme, že v prípade procesného spoločenstva účastníkov konania, právny zástupca vykonáva úkony právnej pomoci pre všetkých účastníkov procesného spoločenstva. Prvostupňový súd mal preto úkon právnej pomoci vyhodnotiť ako jeden úkon a nie násobiť do nekonečna počtom účastníkov. Podľa toho, trovy konania sú vyššie ako cena samotných nehnuteľností. Okrem toho, prvostupňový súd dostatočne ba nijako nezdôvodnil, prečo násobil úkony aj za ktoré by právnomu zástupcovi náhrada prislúchala, počtom účastníkov konania. Absenciou nedostatočného zdôvodnenia napadnutého rozhodnutia sa stalo toto rozhodnutie nepreskúmateľné a nepresvedčivý. Prvostupňový súd mal rozhodnutie o trovách konania viesť v predpísanom ústavnom a zákonnom rámci, rešpektovanie ktorého vylučuje svojvôľu v jeho postupe.“

Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 29. októbra 2012, sp. zn. 7 Co 94/2012 zmenil uznesenie súdu prvého stupňa tak, že navrhovateľom 1/ až 883/ priznal náhradu trov konania vo výške 198 955,56 €, ktorú je odporca povinný zaplatiť zástupcovi navrhovateľov do troch dní od právoplatnosti uznesenia. Navrhovateľom 1/ až 883/ nepriznal náhradu trov odvolacieho konania a tiež vyslovil, že odporca nemá právo na ich náhradu. Odvolací súd sa v dôvodoch svojho rozhodnutia najprv vyrovnal s odvolacou námietkou odporcu o možnosti použitia § 150 ods. 1 O.s.p. Vzhľadom na okolnosti prípadu nezistil dôvod na aplikáciu uvedeného ustanovenia. Stotožnil sa aj so záverom súdu prvého stupňa, že na danú vec bolo potrebné aplikovať, okrem iného, ustanovenia § 13 ods. 2 vyhlášky upravujúceho spôsob výpočtu odmeny advokáta pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb. Zmenu odvolaním odporcu napadnutého rozhodnutia odôvodnil tým, že súd prvého stupňa nesprávne priznal náhradu trov právneho zastúpenia aj za zástupcom účtované, ale v skutočnosti nevykonané úkony právnej pomoci v dňoch 26. septembra 2011 a 28. marca 2012. Vychádzajúc z uvedeného potom priznal odmenu za päť úkonov v roku 2010 (prevzatí a príprava zastúpenia, účasť na pojednávaní dňa 26. februára 2010, spísanie podania z 31. augusta 2010 a účasť na pojednávaniach dňa 3. septembra 2010 a 5. októbra 2010), za ktoré patrí tarifná odmena vo výške 55,49 € za jeden právny úkon, jeden spoločný úkon v roku 2011 (účasť na pojednávaní dňa 4. októbra 2011), za ktorý patrí odmena 57,- € a jeden spoločný úkon v roku 2011 (účasť na pojednávaní dňa 25. októbra 2011, na ktorom došlo k vyhláseniu rozhodnutia), a za ktorý patrí odmena vo výške 14,25 €. Celková odmena za zastupovanie jednej osoby tak dosiahla sumu 348,70 €, ktorá bola znížená o 50 % na sumu 174,35 €. K uvedenej sume odvolací súd pripočítal režijný paušál za päť úkonov vykonaných v roku 2010 vo výške 7,21 € za úkon a režijný paušál za dva úkony v roku 2011 vo výške 7,41 € za úkon. Podľa odvolacieho súdu trovy právneho zastúpenia každého z navrhovateľov tak predstavujú čiastku 225,22 €, Za zastupovanie 883 navrhovateľov prislúcha ich zástupcovi preto odmena vo výške 198 869,26 €, ku ktorým pripočítal sumu 86,30 € z titulu úhrady súdneho poplatku.

Proti týmto uzneseniam súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „dovolať“) mimoriadne dovolanie. Uviedol, že tak robí na podnet odporcu, pretože napadnutými rozhodnutiami bol porušený zákon, pričom ochranu práv a zákonom chránených záujmov nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami. Mimoriadne dovolanie odôvodnil dovolacím dôvodom podľa § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p. Podľa dovolateľa súdy nižšieho stupňa nesprávne postupovali pri určení výšky režijného paušálu, keď jeho náhradu násobili počtom navrhovateľov. Tvrdí, že režijný paušál „patrí za jednotlivé úkony právnej služby bez ohľadu na to, koľko klientov advokát zastupuje. Pri zastupovaní viacerých osôb v zmysle § 13 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. ide o spoločné úkony, a preto náhrada režijného paušálu sa nenásobí počtom klientov, ale tiež sa neznižuje o 50 %.“ Navrhol napadnuté rozhodnutia v celom rozsahu zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Zástupca navrhovateľov vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu, okrem iného uviedol, že sa plne stotožňuje s uznesením odvolacieho súdu. Napadnutými rozhodnutiami nebol porušený zákon ani iný záväzný právny predpis. Podľa jeho názoru „suma režijných nákladov by jednoznačne mala byť násobená počtom klientov, opačný postup nemá oporu v platných právnych predpisoch.“ Navrhol mimoriadne dovolanie zamietnuť, prípadne, ak by dovolací súd dospel k záveru, že je dôvodné, napadnuté rozhodnutia zmeniť.

Odporca navrhol, aby dovolací súd zmenil napadnuté rozhodnutia súdov nižších stupňov tak, že mu uloží povinnosť zaplatiť navrhovateľom sumu 485,87 € a návrh na náhradu trov vo zvyšnej časti zamietol. Uviedol, že dôvody mimoriadneho dovolania sú síce správne, ale „vonkoncom nedostačujúce“, pretože v podnete na jeho podanie inicioval napadnutie rozhodnutí súdov nižších stupňov aj z iných, podstatne závažnejších dôvodov spočívajúcich predovšetkým na nesprávnom závere, že JUDr. Marcel Kohút zastupoval 883 navrhovateľ, hoci v skutočnosti išlo na ich strane o nútené nerozlučné procesné spoločenstvo. „Ich členstvom v pozemkovom spoločenstve je totiž dané, že v súdnom konaní musia konať ako jedna osoba, ako jeden účastník konania“.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.), po zistení, že tento opravný prostriedok generálny prokurátor Slovenskej republiky podal včas (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu účastníka konania (§ 243e ods. 1 a 2 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 3 O.s.p.) prejednal vec v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O.s.p. a § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadnym dovolaním napadnuté rozhodnutia treba zrušiť.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p., môže byť mimoriadne dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) sa ale zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Vzhľadom na vyššie uvedenú zákonnú povinnosť skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na posúdenie dovolacích dôvodov uvedených výslovne v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky, ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. (vady zakladajúce, tzv. zmätočnosť konania).

O vadu tejto povahy ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutia súdov nižších stupňov sú postihnuté jednou z takýchto väd, konkrétne vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

Právo na spravodlivý súdny proces je základným právom účastníka súdneho konania a je garantované tak Ústavou Slovenskej republiky (čl. 46 a nasl.), Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (čl. 6 ods. 1), ako i zákonmi Slovenskej republiky. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994), Komisie (napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91) i Ústavného súdu Slovenskej republiky (napr. nález z 12. mája 2004, sp. zn. I. ÚS 226/2003, z 27. júla 2011, sp. zn. III. ÚS 198/2011) sa za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považuje i nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

Rozhodnutie súdu (až na výnimky stanovené zákonom - viď napr. § 157 ods. 4 O.s.p.) musí obsahovať úplné a výstižné odôvodnenie. V súlade s § 157 ods. 2 O.s.p. (ktoré ustanovenie, keďže nie je ustanovené inak, podľa § 167 ods. 2 O.s.p. sa primerane použije aj na uznesenie) musí súd v odôvodnení rozhodnutia podať výklad opodstatnenosti a zákonnosti výroku rozhodnutia a musí sa vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p., je nepreskúmateľné. Takéto arbitrárne rozhodnutie súdu porušuje právo účastníka na spravodlivý súdny proces a v konečnom dôsledku mu odníma možnosť konať pred súdom (čo zakladá vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p.), pretože mu upiera možnosť náležité skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci opravných prostriedkov.

Pravda, súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní teda nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument. Odvolací súd teda musí odpovedať na podstatné a právne významné dôvody odvolania. Inak sa dostane mimo limitov práva na spravodlivý proces, ktoré je chránené nielen čl. 46 ods. 1 ústavy, ale aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Požiadavka spravodlivého procesu sa vzťahuje na všetky druhy konania a rozhodovania súdu, ktorými sú dotknuté subjektívne práva a povinnosti účastníkov, teda aj na konanie o trovách konania, ktoré je neoddeliteľnou súčasťou súdneho konania ako celku. Aj pri rozhodovaní o trovách konania musí teda súd prihliadať na všetky okolnosti veci, ktoré môžu mať vplyv na určenie povinnosti a práv účastníkov. Súčasťou práva na spravodlivý proces je preto i v tejto časti konania povinnosť súdu vytvoriť priestor na to, aby účastníci konania mohli účinne uplatňovať svoje námietky a argumenty, ktoré sú spôsobilé ovplyvniť rozhodovanie súdu o trovách konania, a s ktorými sa súd musí riadne vyrovnáť.

Dovoláním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nezodpovedá vyššie uvedeným požiadavkám kladeným na riadne odôvodnenie súdnych rozhodnutí. V jeho odôvodnení sa odvolací súd dôsledne nevyporiadal s argumentáciou odvolateľa, ktorá vzhľadom na jej význam vyžadovala špecifickú odpoveď a nevyrovnal sa ani so skutočnosťami vyplývajúcimi z obsahu spisu, ktoré môžu mať zásadný význam pre rozhodnutie o náhrade trov konania účastníkov.

Zo spisu súdu prvého stupňa vedeného v preskúmvanej veci (o. i.) vyplýva:

-V návrhu na začatie konania (č. l. 1 až 18 spisu) je označených 439 navrhovateľov s tým, že všetci sú zastúpení H. J., r. č. XXXXXX/XXX, navrhovateľom 1/.

-Na č. l. 30 až 139 spisu sú založené „splnomocnenia“ (všetky zo 16. marca 2003) udelené jednotlivými

navrhovateľmi (ako „spoluvlastníkmi združených pozemkov v Pozemkovom spoločenstve URBÁR Štrba so sídlom v Štrbe, ul. Hlavná 106 v zmysle článku 14 odst. 3 Stanov spoluvlastníkov združených do Pozemkového spoločenstva URBÁR Štrba, schválených valným zhromaždením spoluvlastníkov Pozemkového spoločenstva URBÁR Štrba“) predsedovi výboru Pozemkového spoločenstva URBÁR Štrba na zastupovanie „pri všetkých právnych úkonoch voči fyzickým i právnickým osobám, pred orgánmi štátu, pred súdmi všetkých stupňov, pred orgánmi verejnej správy a samosprávy, ako aj ďalšími subjektmi, pričom predseda spoločenstva je splnomocnený konať v mojom mene navonok (paragr. 10 odst. 2 zákona č. 181/95 Z. z.), uzatvárať zmluvy, ako aj zmluvy opravnej pomoci (splnomocniť na zastupovanie advokáta alebo komerčného právnika“). Prijatie plnomocenstva predsedom výboru Pozemkového spoločenstva URBÁR Štrba (ktorý v plnomocenstvách nie je naostatok ani menovaný) nie je na týchto písomnostiach potvrdené.

-Na č. l. 416 spisu je založené plnomocenstvo udelené H. J., navrhovateľom 1/, advokátovi JUDr. Marcelovi Kohútovi.

-Na č. l. 447 a nasl. spisu je založený „návrh na doplnenie účastníkov konania a doplnenie petitu žaloby“ (na celkový počet 883 navrhovateľov) podaný JUDr. Marcelom Kohútom. K tomuto návrhu (v obale bez č. l.) je pripojená plná moc z 31. augusta 2010 udelená Ing. Pavlom Jančíkom, predsedom výboru Pozemkového spoločenstva URBÁR Štrba „podľa stanov oprávneného zastupovať toto združenie ... na základe mne udeleného splnomocnenia od členov Pozemkového spoločenstva URBÁR Štrba ... a s ich súhlasom“ pre advokáta JUDr. Marcela Kohúta. Súd prvého stupňa uznesením zo 16. septembra 2010, č. 8 C 213/2003-453 pripustil, aby do konania pristúpili ďalší navrhovatelia a pripustil aj zmenu návrhu na začatie konania.

Súd prvého stupňa sa v dôvodoch svojho rozhodnutia vôbec nevyrovnal s uvedenými, podľa dovolacieho súdu nemálo významnými skutočnosťami pre posúdenie vôbec opodstatnenosti a rozsahu navrhovateľmi, resp. ich zástupcom uplatnenej odmeny a náhrad najmä z hľadiska, či medzi navrhovateľmi 1/ až 883/ a advokátom JUDr. Marcelom Kohútom vznikol záväzkový právny vzťah z dohody o plnej moci a teda, kto vlastne navrhovateľov zastupoval v konaní. Pochybenie súdu prvého stupňa nenapravil ani odvolací súd.

Zodpovedanie otázky rezonujúcej v mimoriadnom dovolaní (t. j. že paušálnu náhradu výdavkov podľa § 16 ods. 3 vyhlášky vo výške jednej stotiny výpočtového základu nie možné násobiť počtom zastupovaných klientov), bude možné a potrebné až po tom, ak v ďalšom konaní, na ktoré sa vec vracia, bude ustálené, že advokát zastupoval všetkých navrhovateľov. V tom prípade sa ale, vzhľadom na argumentáciu odporcu v odvolaní, že súd mal úkon právnej pomoci vyhodnotiť ako jeden úkon a „nie násobiť do nekonečna počtom účastníkov“, a že súd „dostatočne ba nijako nezdôvodnil, prečo násobil úkony aj za ktoré by právnenému zástupcovi náhrada prislúchala, počtom účastníkov konania“, bude od súdu vyžadovať špecifickú odpoveď aj na túto otázku.

So zreteľom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 243b O.s.p. uznesenie odvolacieho súdu a pre rovnaké vady aj uznesenie súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie súdu prvého stupňa.

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova nielen o trovách pôvodného konania, ale aj dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.